

Sygn. akt VU 701/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. T.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania W. T.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T.

z dnia 10 czerwca 2015r. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej W. T. prawo do emerytury rolniczej od dnia 27 maja 2015 roku.

Sygn. akt V U 701/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 czerwca 2015 roku, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił W. T. prawa do emerytury rolniczej uznając, że nie udokumentowała ona wymaganego dla nabycia emerytury, co najmniej 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Wydając decyzję organ rentowy uznał, że wnioskodawczynie udowodniła okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 21 dni (to jest w okresach od dnia 31 grudnia 1966 roku do 18 kwietnia 1974 roku oraz od 29 kwietnia 1974 roku do 31 grudnia 1990 roku). Spełnienia pozostałych przesłanek do nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury rolniczej organ rentowy nie kwestionował.

Wnioskodawczynie odwołała się od powyższej decyzji w dniu 3 lipca 2015 roku, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury rolniczej. W odwołaniu wskazała, iż w okresie od 16 maja 1964 roku do 30 grudnia 1966 roku pracowała wraz mężem w gospodarstwie rolnym w miejscowości K., stanowiącym własność jej teściów.

KRUS wносиła o oddalenie odwołania wskazując, że w okresie od 16 maja 1964 roku do dnia 30 grudnia 1966 roku wnioskodawczynie była zameldowana w innej miejscowości, nadto brak jest potwierdzenia, aby teściowie posiadali gospodarstwo rolne.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W. T., z domu Z. urodzona w dniu (...), złożyła w dniu 27 maja 2015 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury rolniczej

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 -3, decyzja KRUS z dnia 10 czerwca 2015 roku, k.31-31v akt KRUS).

W dniu 16 maja 1964 roku w K. skarżąca zawarła związek małżeński z J. T., synem F. i Z.. Od dnia zawarcia związku małżeńskiego wnioskodawczyni zamieszkiwała w gospodarstwie rolnym należącym do teściów.

W okresie **od dnia 16 maja 1964 roku do dnia 18 kwietnia 1974 roku** skarżąca pracowała wraz z mężem J. T. w gospodarstwie rolnym teściów w miejscowości K. i nie była nigdzie zatrudniona. Łączna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła 6,22 hektara. Wnioskodawczyni i jej mąż hodowali zwierzęta gospodarskie, tj. krowy, świnie, drób, w gospodarstwie był także koń. Wnioskodawczyni w powyższym okresie w godzinach porannych oraz popołudniowych codziennie wykonywała stałe prace w gospodarstwie rolnym teściów: karmiła zwierzęta, oprzątała je, parowała ziemniaki, wyprowadzała i przyprowadzała krowy z pastwiska, wyrzucała obornik, pracowała w polu przy zasiewach, żniwach, koszeniu i zbieraniu siana, co przeciętnie zajmowało jej osiem godzin w ciągu dnia

(dowód: akt własności ziemi z dnia 29 kwietnia 1974 roku, nr (...), k. 16, akt własności ziemi z dnia 29 kwietnia 1974 roku, k. 2970/74, k. 17, odpis skrócony aktu małżeństwa z dnia 5 lutego 2014 roku, k. 29 akt KRUS, zeznania świadka J. T., nagranie od minuty 9:01 do minuty 12:28, zeznania świadka B. H., nagranie od minuty 12:28 do minuty 16:00, zeznania świadka J. B. nagranie od minuty 16:00 do minuty 20:21, protokół z rozprawy z dnia 5 lipca 2016 roku, k. 19v – 20 akt sprawy).

Od dnia 25 maja 1965 roku skarżąca jest zameldowana na pobyt stały w miejscowości K., ul. (...)(dowód: zaświadczenie o zameldowanie na pobyt stały z dnia 25 maja 2015 roku, k. 7 akt KRUS).

Operat ewidencji gruntów dla obrębów K. i K. K. został przyjęty do zasobu geodezyjnego w 1966 roku. Od momentu założenia ewidencji gruntów F. T. był wpisany jako posiadacz gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 6,22 hektara. Na wyżej wymienione gospodarstwo rolne zostały wydane akty własności ziemi w dniu 29 kwietnia 1974 roku na rzecz J. T. i jego matki, Z. (dowód: zaświadczenie Starostwa (...) z dnia 21 maja 2015 roku, k. 14, akt własności ziemi z dnia 29 kwietnia 1974 roku, nr (...), k. 16, akt własności ziemi z dnia 29 kwietnia 1974 roku, k. 2970/74, k. 17 akt KRUS).

Postanowieniem z dnia 26 marca 2014 roku, w sprawie sygn.. akt I Ns 172/14 Sąd Rejonowy w Radomsku I Wydział Cywilny stwierdził, że spadek po Z. T. nabył w całości syn F. i Z., J. T. (postanowienie z dnia 26 marca 2014 roku, sygn. akt I Ns 172/14, k. 18 akt KRUS).

W dniu 27 października 2014 roku skarżąca i jej mąż przekazali gospodarstwo rolne, którego byli właścicielami w drodze umowy darowizny na rzecz wnuka, K. O. (dowód: akt notarialny z dnia 27 października 2014 roku, k. 21-24v akt KRUS) .

W okresie od dnia 16 maja 1964 roku do dnia 30 grudnia 1966 roku wnioskodawczyni nie opłacała składek na ubezpieczenie społeczne.

Przy zaliczeniu do okresów podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu rolników okresu 16 maja 1964 roku do dnia 30 grudnia 1966 roku, łącznie z okresami niekwestionowanymi przez KRUS, okresy te wynoszą więcej niż 25 lat (okoliczności niesporne) .

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277), zwanej dalej ustawą, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny, który w odniesieniu do wnioskodawczyni wynosi 60 lat,

2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl art. 20 ust. 1 ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990,
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 roku,
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Z kolei w myśl przepisu art. 6 pkt 14, ilekroć w ustawie jest mowa o okresach podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu – rozumie się tylko takie okresy, za które opłacano przewidziane w odpowiednich przepisach składki na te ubezpieczenia, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek.

Stosownie do treści art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2016 r. poz. 887), przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki;
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia;
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Przepis art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie precyzuje, na jakich warunkach wykonywanie czynności w gospodarstwie rolnym może zostać uznane za pracę w tym gospodarstwie, jednak zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem (por. wyrok SN z dnia 28.05.1997r., II UKN 96/96, OSNAPiUS 23/1997 poz. 473, wyrok SN z dnia 3.12.1999r., II UKN 235/90 OSNAPiUS 7/2001, poz. 236, wyrok SN z dnia 3.07.2001r. II UKN 466/00, OSNPUSiSP 7/2003 poz. 186) można przyjąć, że warunkiem uznania takich czynności za pracę w gospodarstwie rolnym jest wykonywanie tych czynności przez osobę spełniającą kryteria „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a więc za domownika uznawać osobę bliską rolnikowi, która:

- a. ukończyła 16 lat,
- b. pozostawała w okresie pracy w gospodarstwie rolnym we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem lub zamieszkiwała na terenie gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,
- c. stale pracowała w tym gospodarstwie rolnym i nie była związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Z powyższego przepisu wynika więc, że osoba bliska rolnikowi powinna zamieszkiwać co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego i pracę w gospodarstwie wykonywać stale, z czym wiąże się gotowość do codziennego świadczenia pracy, dyspozycja do jej podjęcia w razie takiej potrzeby.

W świetle wskazanych regulacji spór pomiędzy stronami ograniczał się do faktu, czy wnioskodawczyni legitymuje się wymaganym co najmniej 25-letnim okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Spełnienie pozostałych przesłanek do nabycia emerytury rolniczej nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawczyni w dniu (...) roku ukończyła 60 lat.

W ocenie Sądu, zaliczeniu do okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników powinien zostać zaliczony okres od 16 maja 1964 roku do 30 grudnia 1966 roku, mimo że wnioskodawczyni nie wykazała, że opłacała w tym okresie składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

Z przytoczonych na wstępie regulacji prawnych wynika, że przesłanką uzyskania prawa do emerytury rolniczej jest podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników w rozumieniu opłacania składek na to ubezpieczenie.

Poza sporem pozostaje, że obowiązek opłacania przez rolników indywidualnych składek na ubezpieczenie społeczne został wprowadzony ustawą z dnia 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140). Obowiązek ten utrzymały następnie wszystkie późniejsze ustawy dotyczące ubezpieczenia społecznego rolników, rozszerzając go od 1983 roku na domowników.

Ustalenia w przedmiotowej sprawie na okoliczność wykonywania przez wnioskodawczynię pracy w gospodarstwie rolnym teściów, Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków, a także na podstawie zgromadzonej dokumentacji w postaci skróconego odpisu aktu małżeństwa, zaświadczenia Starostwa (...) oraz aktów własności ziemi. Z zebranej na potrzeby niniejszego postępowania dokumentacji wynika, że skarżąca zawarła związek małżeński w dniu 16 maja 1964 roku. Wprawdzie ewidencja gruntów dla obrębu K. i K. K. został założony dopiero w 1966 roku, jednakże od momentu założenia tej ewidencji figurowało w niej gospodarstwo rolne należące do teściów wnioskodawczyni. Faktem powszechnie znanym jest, że młode i niezatrudnione osoby w ówczesnych realiach społeczno – gospodarczych, bezpośrednio po zawarciu związku małżeńskiego wykonywały pracę w gospodarstwie rolnym. Powyższe potwierdziły zeznania świadków w przedmiotowej sprawie oraz zeznania samej wnioskodawczyni. Sąd dał wiarę tym zeznaniom, albowiem były kompatybilne, spójne i stanowcze. Świadkowie J. B., B. H. oraz J. T. doskonale znali zakres obowiązków skarżącej, jak też dzień, w którym rozpoczęła pracę. Wyżej wymienieni nie mieli żadnych wątpliwości, że wnioskodawczyni rozpoczęła pracę w gospodarstwie rolnym bezpośrednio po zawarciu związku małżeńskiego.

Praca skarżącej w gospodarstwie rolnym polegała na zajmowaniu się żywym inwentarzem w postaci krów, świń, drobiu i konia. Nadto W. T. uczestniczyła w pracach polowych, takich jak sianokosy, żniwa i wykopki. Biorąc pod uwagę powierzchnię gospodarstwa rolnego, która wynosiła 6,22 hektara, nie można mieć wątpliwości, że zapotrzebowanie na pracę było bardzo duże, a zakres obowiązków wnioskodawczyni był szeroki. Wobec powyższego nielogicznym byłoby stwierdzenie, jakoby skarżąca po zawarciu związku małżeńskiego nie wykonywała żadnej pracy.

Za niewystarczający w przedmiotowej sprawie Sąd uznał zarzut organu rentowego, jakoby uwzględnienie spornego okresu uniemożliwiało brak zameldowania wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym teściów. Jak już wskazywano za wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym należy uznać czynności wykonywane przez domownika, to jest osobę, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego lub w bliskim sąsiedztwie, a także stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Zdaniem Sądu, wnioskodawczyni spełniła wszystkie wyżej wymienione kryteria. W tym miejscu trzeba podkreślić, że nie ma racji organ rentowy uzależniając zaliczenie pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym do stażu pracy rolnictwie od zameldowania w gospodarstwie teściów. Miejsca zameldowania nie należy bowiem utożsamiać z miejscem zamieszkania w gospodarstwie rolnym lub bliskim sąsiedztwie.

Należy również podkreślić, że dla uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym koniecznym jest wykazanie, iż w spornym okresie, każdego dnia praca ta zajmowała jej co najmniej 4 godziny i nie miała charakteru incydentalnego, dorywczego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 marca 2014 roku, sygn. akt III AUa 1195/13). W przedmiotowej sprawie skarżąca wykazała, że wykonywała stałą pracę polegającą na hodowli i pracach polowych, która była bardzo pracochłonna i zajmowała, co do zasady, cały dzień.

W dalszej kolejności Sąd zważył, że podnoszony przez KRUS brak potwierdzenia posiadania przez teściów skarżącej gospodarstwa rolnego jest spowodowany nieprowadzeniem rejestru ewidencji gruntów przez właściwy organ w spornym okresie. W konsekwencji to na skarżącej spoczywał ciężar udowodnienia, że od dnia 16 maja 1964 roku do dnia 30 grudnia 1966 roku pracowała w gospodarstwie rolnym. W ocenie Sądu W. T. podźwignęła ciężar dowodu

i za pomocą wiarygodnych i kompatybilnych zeznań świadków wykazała, że bezpośrednio po zawarciu związku małżeńskiego rozpoczęła pracę w gospodarstwie rolnym.

Przy zaliczeniu do okresów podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu rolników okresu od 16 maja 1964 roku do dnia 30 grudnia 1966 roku, łącznie z okresami niekwestionowanymi przez KRUS, okresy te wynoszą więcej niż 25 lat. Spełnienia pozostałych przesłanek do nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury rolniczej organ rentowy nie kwestionował.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uznał odwołanie za uzasadnione i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. przyznał W. T. emeryturę rolniczą od dnia 27 maja 2015 roku, to jest od dnia złożenia wniosku.